

FAKTABLAD

Skador på tallungskog orsakade av älgbete på marker i Norn

Juni 2007

Arbetet är beställt av:
Bergvik Skog AB

Svensk Naturförvaltning AB
www.naturforvaltning.se

Bakgrund

För att få bättre kunskap om den totala älgskadesituationen i Norn samt för att påbörja en långsiktig övervakning av skadeutvecklingen i tallungskogar, inleddes under våren 2002 omfattande inventeringar på såväl bolagsmarker som privatmarker. Skademätningarna har upprepats varje vår. Området är detsamma som tidigare och omfattar ca 160 000 ha (se också tidigare rapporter på www.naturforvaltning.se samt www.nornjakt.se).

Metodikerna finns beskrivna på annat håll och är i väsentliga delar densamma som ÄBIN. Urvalet av bestånd har anpassats för att ge optimal geografisk spridning av bestånden bl a för framställning av kartor som tydligt visar skadornas geografiska fördelning. Inventeringsförutsättningarna beskrivs i Tabell 1.

Tabell 1. Bakgrundsinformation från skadeinventeringarna i Norn 2007.						
	Antal bestånd	Areal (ha)	Tallar/ha ±SE _{95%}	Granar/ha ±SE _{95%}	Medel- ålder (år)	Medelhöjd (m)
Norn	76	338	1460 ± 105	905 ± 64	9,0	1,7

Skadetyper och bestånd

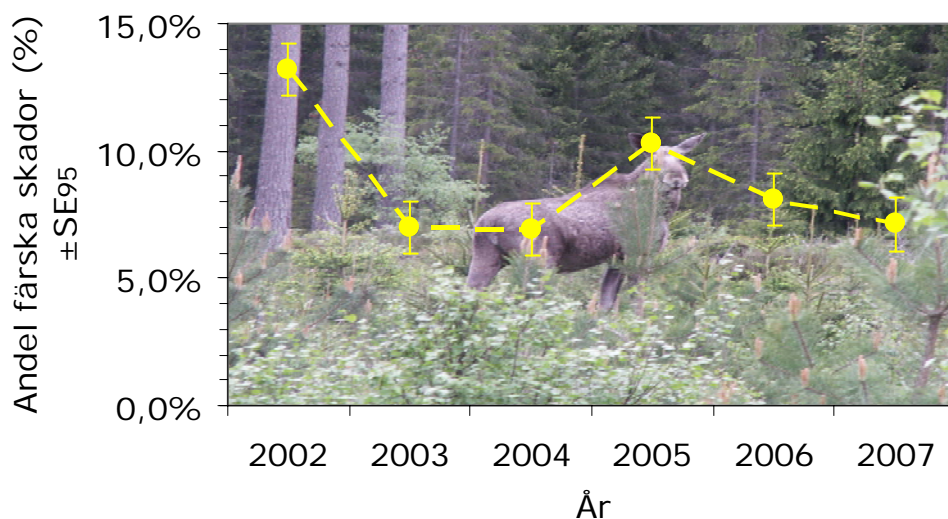
Kommentarer

- Toppskottsbetning och barkgnag var de vanligaste skadetyperna i Norn under 2007 (tabell 2), liksom under alla åren mätningar utförts.
- Toppskottsbetningen är vanligast i unga bestånd och dominerar klart upp till dess att bestånden är ca 2 m höga. Barkgnag är vanligare i de äldre (och högre) bestånden.
- Det skall noteras att barkgnag är betydligt vanligare i Norn än i de flesta andra områden där vi mätt skador, t ex i det angränsande Malingsbo-Kloten. Orsaken till detta är oklar.
- Betraktas de ackumulerade (färska och gamla) skadorna på beståndsnivå, inkluderande alla skadetyper, minskar skadefrekvensen svagt med stigande andel tall i bestånden medan skadefrekvensen tycks relativt oberoende av beståndsstorleken. Bilden har varit ungefär densamma de föregående åren i Norn.

Tabell 2. Procentandelen färska skador fördelade över olika skadetyper i Norn 2007.

Skadetyper	2007
	Andel (%) ±SE _{95%}
Toppbete	3,7 ± 0,69
Stambrott	0,4 ± 0,24
Barkgnag	3,0 ± 0,63

Färska och äldre skador

Figur 1. Utvecklingen av andelen färska skador (samtliga färska skador) vid inventeringarna 2002 -2007 i Norn.

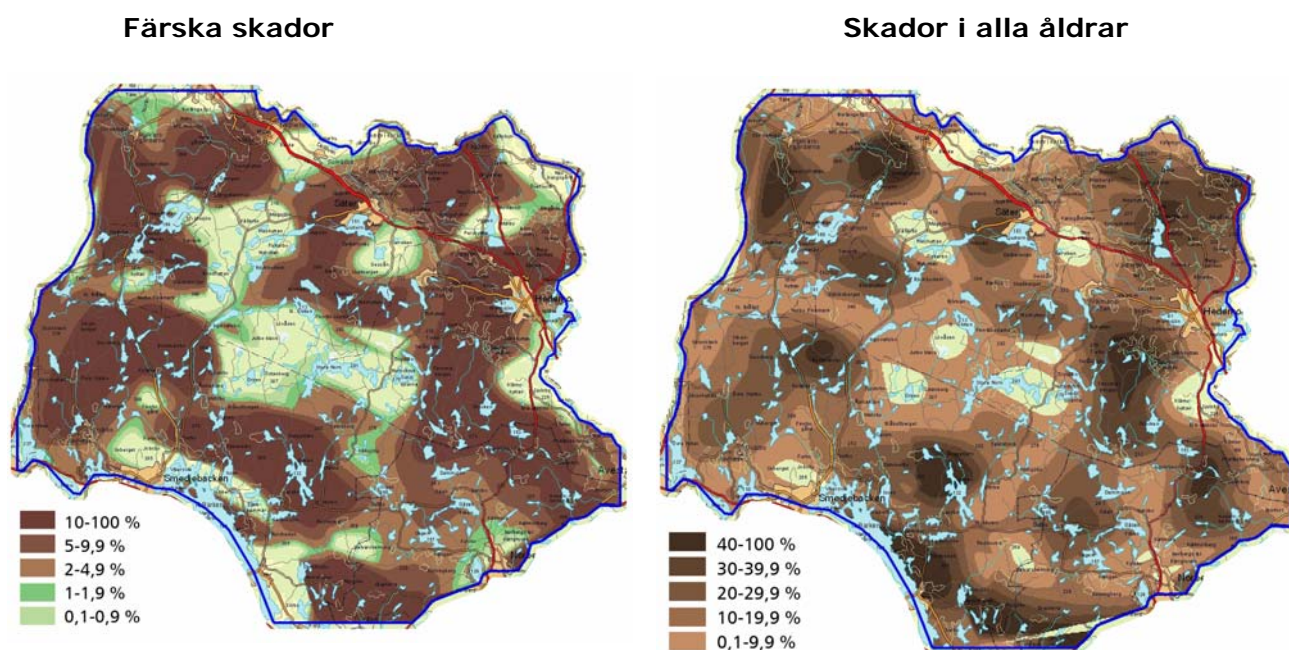
Tabell 3. Procentandelen (\pm SE_{95%}) av stammar med färska och gamla skador i Norn 2007. Observera att vissa stammar kan ha både färska och äldre skador, vilket gör att summan kan bli högre än 100%.

	Stammar med färska skador	Stammar med äldre skador	Oskadade stammar
Andel (%) \pm SE ₉₅	7,1 \pm 0,84	8,1 \pm 1,01	86,5 \pm 1,27

Kommentarer

- Våren 2007 var andelen färska skador 7,1% och andelen oskadade stammar 86,5% (tabell 3). Andelen färska skador var lägre än 2005 och 2006 (figur 1). Om detta är början på stadigvarande nedgång får fortsatta mätningar visa. Sett till samtliga år mätningarna utförts varierar skadenivån utan tydlig tendens i någon riktning.
- Det är inte sannolikt att de årliga variationerna följer svängningar i älgstammens täthet. Det finns flera andra, tänkbara faktorer som kan påverka variationen, bl a snötilgång, vinterns varaktighet och start, röjningsåtgärder, slumpvariationer etc.
- Vi har inte mätt skador på andra träd än tall men kan konstatera att skador på gran endast skett i undantagsfall (enstaka toppskottbetning). Förekomst av lövträd har endast noterats om de varit stambildande och över 2,5m. Björk (inkluderande både vårt- och glasbjörk) förekommer allmänt, 0,56 stammar per provyta i genomsnitt, vilket skall jämföras med t ex 0,26 stammar per yta i det område som inventerats i Malingsbo-Kloten. Trädbildande rönn, asp eller sälg är trots detta sällsynt förekommande i Norn. Vid årets inventering hittades inga trädbildade stammar av dessa arter i provytorna.

Geografisk fördelning av skador

Ur karta © Lantmäteriverket Gävle 2006. Medgivande I 2006/160

Figur 2. Geografisk fördelning av enbart färska samt färska + äldre skador i Norn 2007.

Kommentarer

- Liksom tidigare år är skadorna ojämnt fördelade i landskapet (se kartorna i figur 2). Man kan urskilja vissa områden med höga skadenivåer som återkommer varje år.
- Man skall dock vara medveten om att skadornas fördelning på kartorna delvis är beroende av var urvalet av ungskogar sker. Områden med lokala skador sammanfaller dock i hög grad med de områden älgarna uppehåller sig i under vintern.

Detta arbete har utförts av:

